

Я.В. ПЕТРУНЕНКО

Ярослав Вікторович Петруненко, кандидат юридичних наук, доцент, доцент Національного університету «Одеська юридична академія»

СТАДІЙНО-ПРОЦЕДУРНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ПРЯМИХ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ

Однією із обов'язкових умов законного застосування господарсько-правових засобів забезпечення ефективного використання державних коштів є дотримання учасниками правовідносин у цій сфері встановленої законодавством процедури. Це означає необхідність послідовного проходження всіх етапів відповідної процедури, здійснення всіх дій та прийняття рішень, що відповідають конкретному етапу процедури, а також застосування інших заходів, які необхідні для переходу на кожний наступний етап. Для дотримання означеної умови у законодавстві України має бути чітко визначено процедуру застосування кожного виду господарсько-правового засобу, види та наслідки вчинення дій на кожному етапі, порядок прийняття рішень тощо.

Окремі процедурні питання застосування правових засобів, у тому числі господарсько-правових, досліджували такі науковці, як Л.В. Андреєва, А.В. Басов, В.С. Белих, О.М. Вінник, О.П. Віхров, Є.П. Губін, В.В. Добровольська, Д.В. Задихайло, Г.Л. Знаменський, Н.П. Костюк, І.М. Кравець, О.Е. Ліллемяє, Д.В. Лічак, В.К. Малолітнева, В.К. Мамутов, Т.В. Некрасова, К.В. Николина, В.В. Поєдинок, О.П. Подцерковний, І.П. Поповська, Б.І. Пугінський, О.О. Савчук, Н.О. Саніахметова, Д.В. Слинько, Г.В. Смолин, І.В. Труш, В.А. Устименко, В.В. Чайковська, Р.І. Шабанов, О.М. Шуміло, В.С. Щербина, О.Х. Юлдашев, І.М. Ямкова та інші. Однак на сьогодні відсутні комплексні дослідження, присвячені визначенню особливостей процедури застосування прямих господарсько-правових засобів забезпечення ефективного використання державних коштів, а у наявних наукових роботах ці питання розглядаються лише фрагментарно. Це, власне, й обумовлює актуальність даної проблематики і вказує на важливість проведення досліджень у даній сфері.

Метою представленої наукової статті є проведення аналізу процедури застосування прямих господарсько-правових засобів з метою виявлення їх особливостей, а також недоліків та прогалин правового регулювання у цій сфері з подальшою розробкою пропозицій щодо їх усунення. Досягненню поставленої мети сприятиме розв'язання наступних **завдань**: дослідити основні етапи застосування різних видів прямих господарсько-правових засобів забезпечення ефективного використання державних коштів та на підставі проведеного аналізу виявити і узагальнити характерні особливості відповідної процедури.

У науковій літературі поняття «*процедура*», «*порядок*» та «*процес*» застосовуються як тотожні. Подібна тотожність спостерігається й у деяких законодавчих актах. Однак при проведенні наукового дослідження особливостей застосування господарсько-правових засобів забезпечення ефективного використання державних коштів доцільно вживати поняття «*процедура*», оскільки саме його зміст більшою мірою охоплює коло питань, пов'язаних із визначенням послідовності дій, що реалізуються на кожному етапі застосування конкретного засобу, а також рішень, які при цьому приймаються.

Процедура застосування господарсько-правових засобів забезпечення ефективного використання державних коштів – це визначена законами, державними програмами або окремими рішеннями уповноважених органів система послідовних дій та рішень, які здійснюються (приймаються) відповідними органами (посадовими особами) та суб'єктами господарювання на кожному етапі правового регулювання діяльності останніх, що має своєю метою забезпечення ефективного використання державних коштів.

Для виявлення особливостей процедури застосування прямих господарсько-правових засобів необхідно охарактеризувати відповідну процедуру кожного з їх видів.

Так, відповідно до ст. 12 Закону України «Про публічні закупівлі»¹ закупівлі можуть здійснюватися шляхом застосування однієї з таких процедур: відкриті торги; конкурентний діалог; переговорна процедура закупівлі. При цьому ч. 1 ст. 20 даного Закону² встановлено, що відкриті торги є основною процедурою закупівлі. Це означає, що за відсутності спеціальних підстав та умов, визначених приписами ст. ст. 33, 35 Закону України «Про публічні закупівлі»³, застосовується саме процедура відкритих торгів. Її особливістю є те, що тендерні пропозиції мають право подавати всі зацікавлені особи, а для проведення процедури закупівлі має бути подано не менше двох пропозицій.

Кожна процедура складається із окремих пов'язаних між собою стадій, на яких учасниками вчиняються певні дії⁴. З огляду на положення Закону України «Про публічні закупівлі»⁵, процедура відкритих торгів включає такі основні етапи: 1) оприлюднення замовником через авторизовані електронні майданчики на веб-порталі Уповноваженого органу інформації про закупівлю українською мовою, а у разі, якщо очікувана вар-

тість закупівлі перевищує 133 тисячі євро для товарів і послуг або 5150 тисяч євро для робіт, – додатково англійською мовою (ст. 10); оприлюднення тендерної документації (ст. 22); 2) утворення тендерного комітету замовником або призначення останнім уповноваженої особи (ст. 11); 3) подання тендерної пропозиції в електронному вигляді через електронну систему закупівель суб'єктом господарювання, який виявив бажання та має об'єктивну можливість (ст. 25); 4) розкриття тендерних пропозицій з інформацією та документами, визначеними законом, після закінчення строку подання тендерних пропозицій (ст. 27); 5) розгляд та оцінка тендерних пропозицій за визначеними законом критеріями оцінки; визначення переможця (ст. 28); 6) укладення договору про закупівлю (ст. 36).

У процесі проходження етапів публічних закупівель ведеться необхідна документація, зокрема: річний план закупівель; протокол розкриття тендерних пропозицій; протокол розгляду тендерних пропозицій; звіт про результати проведення процедури закупівлі; повідомлення про внесення змін до договору; звіт про виконання договору про закупівлю; звіт про укладені договори та ін., типова форма яких затверджена наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження форм документів у сфері публічних закупівель» від 22 березня 2016 р. № 490⁶.

Розглянуті вище етапи здійснення публічних закупівель є обов'язковими та типовими, якщо закупівля здійснюється за процедурою відкритих торгів. У разі успішного завершення процедури вона закінчується укладенням договору про закупівлю, однак на практиці непоодинокі випадки, коли доводиться проводити повторний аукціон. Зокрема, наприклад, у I кварталі 2017 р. із загальної кількості проведених торгів в електронній торговій системі 69,4 % були успішними, тобто завершилися укладенням договору, 23,3 % – не відбулися з різних причин, а 7,3 % – скасовані⁷.

У зв'язку з цим, крім обов'язкових етапів процедури здійснення публічних закупівель, необхідно виділити додаткові (факультативні) етапи, які мають місце у разі виникнення такої потреби або за наявності для цього визначених законом підстав.

До таких етапів можна віднести: 1) надання тендерним комітетом, у разі звернення до нього не пізніше ніж за 10 днів до закінчення строку подання тендерної пропозиції учасника торгів, роз'яснень щодо тендерної документації (ст. 23); 2) забезпечення учасниками тендерної пропозиції у разі, якщо така умова визначена замовником. При цьому розмір забезпечення тендерної пропозиції у грошовому виразі не може перевищувати 0,5 % очікуваної вартості закупівлі у разі проведення торгів на закупівлю робіт та 3 % – у разі проведення торгів на закупівлю товарів чи послуг на умовах, визначених тендерною документацією (ст. 24); 3) оскарження процедури закупівлі (ст. 18); 4) проведення електронного аукціону, який полягає в повторювальному процесі пониження цін або приведених цін з урахуванням показників інших критеріїв оцінки (ст. 29); 5) відхилення тендерних пропозицій (ст. 30); 6) відмова замовника від торгів або визнання їх такими, що не відбулися (ст. 31).

У разі наявності умов, визначених ст. 33 Закону України «Про публічні закупівлі»⁸, застосовується процедура конкурентного діалогу, зокрема, якщо: замовник не може визначити необхідні технічні, якісні характеристики (специфікації) робіт або визначити вид послуг, і для прийняття оптимального рішення про закупівлю необхідно провести переговори з учасниками; предметом закупівлі є консультативні, юридичні послуги, розробка інформаційних систем, програмних продуктів, здійснення наукових досліджень, експериментів або розробок, виконання дослідно-конструкторських, будівельних робіт, визначення вимог до виконання яких потребує переговорів.

Процедура конкурентного діалогу, відповідно до ст. 34 Закону України «Про публічні закупівлі»⁹, проводиться у два етапи: 1) учасникам пропонується подати тендерну пропозицію, в якій надається інформація про відповідність учасника кваліфікаційним критеріям, вимогам, визначеним замовником у тендерній документації, та опис рішення про закупівлю без зазначення ціни; 2) учасники подають остаточні тендерні пропозиції із зазначенням ціни у строк не менше 15 днів з дня отримання запрошення взяти участь у другому етапі. При цьому розгляд, оцінка поданих пропозицій, визначення переможця та укладення договору про закупівлю здійснюються у загальному порядку, встановленому для процедури відкритих торгів.

Отже, особливістю процедури конкурентного діалогу є те, що основному етапу проведення торгів передують переговорний процес з метою визначення найбільш оптимальних умов закупівлі. При цьому перемогу у переговорах отримує саме той учасник, який запропонує відповідні умови.

Ще одним різновидом процедури публічних закупівель є переговорна процедура. Відповідно до ст. 35 Закону України «Про публічні закупівлі»¹⁰ переговорна процедура закупівлі застосовується замовником як виняток у разі: закупівлі творів мистецтва або закупівлі, пов'язаної із захистом прав інтелектуальної власності, або укладення договору про закупівлю з переможцем архітектурного чи мистецького конкурсу; відсутності конкуренції на відповідному ринку; нагальної потреби у здійсненні закупівлі у зв'язку з виникненням особливих економічних чи соціальних обставин; якщо замовником було двічі відмінено тендер через відсутність достатньої кількості учасників; потреби здійснити додаткову закупівлю в того самого постачальника з метою уніфікації, стандартизації або забезпечення сумісності з наявними товарами, технологіями, роботами чи послугами; необхідності проведення додаткових будівельних робіт, не зазначених у початковому проекті; закупівлі юридичних послуг, пов'язаних із захистом прав та інтересів України.

Переговорна процедура застосовується як виняток, оскільки замовник публічних закупівель приймає рішення про намір укласти договір за результатами проведення переговорів, а не шляхом оцінювання наданих тендерних пропозицій.

Необхідно зазначити, що згадані вище процедури публічних закупівель, які визначені національним законодавством, закріплені також у Директиві Європейського Парламенту і Ради ЄС від 26 лютого 2014 року¹¹. Водночас даною Директивою передбачені окремі види процедур закупівель, які наразі не знайшли відображення у законодавстві України. Зокрема, до таких процедур належить процедура з обмеженням, інноваційне партнерство.

Визначено, що при проведенні обмежених процедур будь-який суб'єкт господарювання може подати заявку на участь у відповідь на запрошення взяти участь у конкурсних торгах, залежно від обставин, шляхом надання інформації для якісного відбору, запитуваної замовником. Мінімальний термін для подачі заявок на участь становить 30 днів від дати, на яку було надіслано контрактне повідомлення або, якщо у якості засобу запрошення до участі у конкурсних торгах використовується попереднє інформаційне повідомлення, запрошення для підтвердження заінтересованості. Подавати пропозиції можуть тільки ті суб'єкти господарювання, яких замовник запросив зробити це після оцінки представленої ними інформації. Замовники можуть обмежити кількість прийнятних кандидатів, які будуть запрошені для участі в процедурі¹². Тобто, специфікою обмежених процедур є те, що до участі у торгах допускаються лише запрошені замовником суб'єкти господарювання. Якісні критерії їх відбору визначаються замовником, але вони мають бути відкритими та рівними для всіх.

Що стосується інноваційного партнерства, то заявку на участь у ньому може подати будь-який суб'єкт господарювання у відповідь на контрактне повідомлення шляхом надання інформації для якісного відбору, запитуваної замовником. Директивою¹³ визначено, що інноваційне партнерство спрямоване на розвиток інноваційного продукту, послуг або робіт і подальшого придбання товарів, послуг або робіт, за умови, що вони відповідають рівням ефективності та максимальної вартості, погодженим між замовниками й учасниками.

Отже, для процедури публічних закупівель у сфері інноваційного розвитку передбачено особливі умови та порядок проведення, які спрямовані на забезпечення передовсім інноваційного розвитку підприємництва. Відтак, з метою приведення національного законодавства у відповідність до стандартів Європейського Союзу, у Законі України «Про публічні закупівлі»¹⁴ представляється доцільним визначити особливості здійснення публічних закупівель у порядку інноваційного партнерства.

Певні особливості має також процедура застосування такого господарсько-правового засобу прямого регулювання, як контрактація сільськогосподарської продукції, яка за своєю природою є різновидом розміщення державного замовлення.

Розміщуючи державне замовлення на закупівлі сільськогосподарської продукції, держава тим самим стимулює укладення договорів контрактації. Незалежно від умов договору, контрактант зобов'язаний прийняти вироблену продукцію та оплатити її. Тим самим держава забезпечує товаровиробнику гарантію збуту виробленої продукції у завчасно узгоджених договором асортименті, кількості, якості та, що важливо, за попередньо узгодженими і зафіксованими у договорі вигідними для виробника цінами¹⁵.

Як зазначається у науковій літературі, особливістю процедури укладення договорів контрактації сільськогосподарської продукції є те, що відповідний договір укладається лише щодо майбутніх товарів, які ще підлягають вирощуванню (наприклад, зерно, овочі тощо) чи виробництву в умовах сільського господарства (худоба, птиця). Отже, момент виконання договору не тільки не збігається з моментом його укладання, а й значно віддалений від нього у часі¹⁶.

Аналіз змісту ст. 272 ГК України¹⁷ дає змогу виділити такі основні етапи здійснення контрактації сільськогосподарської продукції: 1) розміщення державних замовлень на поставку державі сільськогосподарської продукції – визначення обсягів та асортименту сільськогосподарської продукції у річних планах закупівлі; 2) визначення заготівельного (закупівельного) або переробного підприємства чи організації, яке стає стороною договору; 3) визначення істотних умов договору, їх узгодження, підписання сторонами договору; 4) повідомлення виробником сільськогосподарської продукції, не пізніше як за 15 днів до початку заготівлі продукції, контрактанта про кількість і строки здачі сільськогосподарської продукції; погодження графіку поставки; 5) прийняття контрактантом від виробника сільськогосподарської продукції.

Визначені етапи здійснення контрактації сільськогосподарської продукції потребують певного уточнення, оскільки наразі дане питання регламентоване ГК України¹⁸, але відсутність спеціального законодавчого акта про контрактацію сільськогосподарської продукції породжує низку проблем процедурного характеру. З цього приводу необхідно зауважити, що відповідно до ст. 272 ГК України¹⁹ умови договору контрактації мають бути передбачені Типовим договором контрактації сільськогосподарської продукції, затвердженим у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Однак на сьогодні такий Типовий договір не затверджено. Крім того, у деяких зарубіжних країнах діють спеціальні закони у цій сфері.

Наприклад, у США одним із інструментів упорядкування операцій із товарами, які називаються «фермерською продукцією», став Зведений (уніфікований) комерційний кодекс США. Цей кодекс узагальнює законодавчі акти, згідно з якими фермери США як повноправні суб'єкти розвинених ринкових відносин мають систему прав та обов'язків не лише щодо виробництва сільськогосподарських культур і тваринницької продукції, а й щодо їх реалізації²⁰.

Відтак, уявляється перспективним прийняти спеціальний Закон України «Про контрактацію сільськогосподарської продукції», в якому визначити: вимоги до сільськогосподарських товаровиробників, з якими у подальшому можуть укладатися договори контрактації (організаційно-правова форма їх діяльності, міні-

мальні обсяги товарного виробництва тощо); характеристика кожного етапу процедури укладення договору контрактації сільськогосподарської продукції (хто може бути ініціатором укладення договору, форма надання пропозиції про його укладення, спосіб досягнення домовленості та порядок вирішення розбіжностей тощо); процедура виконання договору контрактації.

До прямих господарсько-правових засобів також належать ліцензування та технічне регулювання. На основі аналізу положень Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності»²¹ та Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності»²² можливо виділити такі основні етапи процедури застосування цих господарсько-правових засобів: 1) визначення та затвердження ліцензійних умов або технічних регламентів, їх оприлюднення; 2) визначення державних органів, уповноважених здійснювати ліцензування або оцінювання відповідності технічним регламентам та стандартам; 3) звернення суб'єкта господарювання до уповноваженого органу, подання всіх визначених законодавством документів; 4) прийняття та розгляд уповноваженим органом поданих документів у встановлений строк та прийняття рішення про видачу або відмову у видачі ліцензії (становить десять робочих днів з дня одержання органом ліцензування заяви про отримання ліцензії) або сертифікату відповідності. Факультативним етапом у процедурі ліцензування та технічного регулювання є оскарження прийнятого органом ліцензування або уповноваженим органом у сфері технічного регулювання рішення до спеціально визначеного органу.

Підсумовуючи вищевикладене, можливо дійти наступних узагальнюючих висновків, які мають теоретичне значення для наукової розробки досліджуваної проблематики і можуть слугувати підґрунтям для подальших наукових розвідок у цій сфері. Отже, процедура застосування господарсько-правових засобів забезпечення ефективного використання державних коштів – це визначена законами, державними програмами або окремими рішеннями уповноважених органів система послідовних дій та рішень, які здійснюються (приймаються) відповідними органами (посадовими особами) та суб'єктами господарювання на кожному етапі правового регулювання діяльності останніх, яка має своєю метою забезпечення ефективного використання державних коштів. Особливістю процедури застосування прямих господарсько-правових засобів забезпечення ефективного використання державних коштів є те, що початковим етапом майже завжди виступає прийняття державно-владного рішення, яке одночасно стає однією з підстав застосування засобу (затвердження плану закупівель, затвердження ліцензійних умов провадження певного виду господарської діяльності тощо). До інших типових етапів процедури застосування прямих засобів належить оприлюднення інформації, що містить повідомлення про початок застосування відповідного засобу, умови допущення суб'єктів господарювання до відповідної процедури, а також звернення суб'єктів господарювання у визначеній формі. Одним із нововведень законодавства у сфері регулювання господарсько-правових засобів є запровадження процедури оскарження прийнятого уповноваженим органом рішення, зокрема, в адміністративному порядку, та утворення для цього спеціальних органів (наприклад, Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування) в той час, як раніше переважала судова процедура оскарження.

¹ Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII // Офіційний вісник України. – 2016. – № 15. – Ст. 582: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/922-19>

² Там само.

³ Там само.

⁴ Петруненко Я.В. Господарсько-правові основи державних закупівель в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Я.В. Петруненко. – О., 2013. – 22 с.

⁵ Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII // Офіційний вісник України. – 2016. – № 15. – Ст. 582: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/922-19>

⁶ Про затвердження форм документів у сфері публічних закупівель: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 22 березня 2016 р. № 490 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 25. – Ст. 1014 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0449-16>

⁷ Сфера публічних закупівель: звіт за I квартал 2017 року / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Transparency International Ukraine : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.slideshare.net/ProZorro_slides/2017-76718818

⁸ Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII // Офіційний вісник України. – 2016. – № 15. – Ст. 582: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/922-19>

⁹ Там само.

¹⁰ Там само.

¹¹ Про державні закупівлі та скасування Директиви 2004/18/ЄС: Директива 2014/24/ЄС Європейського Парламенту і Ради ЄС від 26 лютого 2014 р. // Збірник директив ЄС з питань державних закупівель. 2015 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eupublicprocurement.org.ua/wp-content/uploads/2015/02/EU-PP-Directives-Compendium_UKR.pdf

¹² Там само.

¹³ Там само.

¹⁴ Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII // Офіційний вісник України. – 2016. – № 15. – Ст. 582 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/922-19>

¹⁵ Петруненко Я.В. Контрактація як господарсько-правовий механізм забезпечення ефективного використання державних коштів Я.В. Петруненко // Публічне право. – 2015. – № 4 (20). – С. 129–137.

¹⁶ Шуміло О.М. Договір контрактації сільськогосподарської продукції у контексті екологічних вимог / О.М. Шуміло // Вісник ХНУВС. – 2012. – № 2 (57). – С. 416–424.

¹⁷ Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. / Верховна Рада України // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 462 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

¹⁸ Там само.

¹⁹ Там само.

²⁰ *Марич Х.* Договір контрактації сільськогосподарської продукції / Х. Марич // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 3. – С. 87–92.

²¹ Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 2 березня 2015 р. № 222-VIII // Офіційний вісник України. – 2015. – № 25. – Ст. 722 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/222-19>

²² Про технічні регламенти та оцінку відповідності: Закон України від 15 січня 2015 р. № 124-VIII // Офіційний вісник України. – 2015. – № 12. – Ст. 306 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/124-19>

Резюме

Петруненко Я.В. Стадійно-процедурна характеристика застосування прямих господарсько-правових засобів забезпечення ефективного використання державних коштів.

Стаття присвячена дослідженню особливостей процедури застосування прямих господарсько-правових засобів забезпечення ефективного використання державних коштів. Охарактеризовано основні етапи застосування різних видів прямих господарсько-правових засобів забезпечення ефективного використання державних коштів. На підставі проведеного аналізу виявлено особливості відповідної процедури.

Ключові слова: процедура, господарсько-правові засоби, державні кошти, ефективне використання.

Резюме

Петруненко Я.В. Стадійно-процедурная характеристика применения прямых хозяйственно-правовых средств обеспечения эффективного использования государственных средств.

Статья посвящена исследованию особенностей процедуры применения прямых хозяйственно-правовых средств обеспечения эффективного использования государственных средств. Охарактеризованы основные этапы применения различных видов прямых хозяйственно-правовых средств обеспечения эффективного использования государственных средств. На основе проведенного анализа выявлены особенности соответствующей процедуры.

Ключевые слова: процедура, хозяйственно-правовые средства, государственные средства, эффективное использование.

Summary

Petrunenko Ia. The procedural characteristics for the use of direct economic and legal means to ensure the effective use of public funds.

The article is devoted to the study of the features of the procedure for the use of direct economic and legal means to ensure the effective use of public funds. The main stages of the application of various types of direct economic and legal means of ensuring the effective use of public funds are described. On the basis of the analysis, the features of the procedure are revealed.

Key words: procedure, economic and legal means, state funds, effective use.

УДК 347.455

М.С. МУЛЯР

Мирослава Сергіївна Муляр, здобувач Київського університету права НАН України

ФІНАНСОВІ УСТАНОВИ, НА ЯКІ ПОШИРЮЄТЬСЯ ДІЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СПОЖИВЧЕ КРЕДИТУВАННЯ»

15 листопада 2016 р. Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про споживче кредитування», який набрав чинності у червні 2017 року. У ст. 2 Закону зазначається, що його метою є захист прав та законних інтересів споживачів і кредиторів, створення належного конкурентного середовища на ринках фінансових послуг та підвищення довіри до нього, забезпечення сприятливих умов для розвитку економіки України, гармонізація законодавства нашої країни із законодавством Європейського Союзу та міжнародними стандартами¹.

Однак у Законі України «Про споживче кредитування» чітко не визначено, які фінансові установи, окрім банківських, володіють правовим статусом кредитодавця у правовідносинах споживчого кредитування та до яких застосовується відповідне правове регулювання.

Питання правового статусу кредитодавця за договором кредиту розглядалися в дисертаційних дослідженнях С.М. Лепех та Л.В. Оплачко. Визначення кола суб'єктів серед небанківських установ, які можуть виступати кредитодавцями у відносинах іпотечного кредитування, було предметом дослідження Н.В. Квіт. Але у контексті відносин споживчого кредитування та з урахуванням останніх законодавчих змін у цій галузі в юридичній літературі дане питання не розглядалося.

© М.С. Муляр, 2018